

MEDIÁLNY OBRAZ SLOVENSKA V ZAHRANIČÍ

V ROKU 2015

ORGANIZÁCIA

Lektorát slovenského jazyka a kultúry MŠVVaŠ SR na *Alma Mater Studiorum* - Bolonskej univerzite v spolupráci s Katedrou politológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a pod záštitou Studia Academica Slovaca Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave v Bratislave vyhlasuje súťaž pre študentov slovenského jazyka a kultúry na lektorátoch v zahraničí.

PODMIENKY

Vyberte si jedno z mienkotvorných periodík vo vašej krajine, vyselektujte z neho informácie týkajúce sa Slovenska, vyplňte dotazníky a na základe vami získaných údajov napíšte esej (min. 2000 znakov).

O víťaznej eseji rozhodne odborná porota:

prof. PhDr. Darina Malová, CSc.
doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.
doc. PhDr. Miloslav Vojtech, PhD.

VÝHRA

1 miesto - Letná škola SJaK Studia Academica Slovaca

2 miesta - Letná škola SJaK v Modre-Harmónii

knížné publikácie

*Čo sa hovorí o Slovensku vo vašej krajine?
Je naša krajina vnímaná pozitívne?*

Podel'te sa s nami a vyhrajte!

Stačí, ak si vyberiete niektoré z mienkotvorných periodík vo vašej krajine a spracujete informácie týkajúce sa politicko-sociálno-ekonomickej situácie alebo kultúrno-spoločenského diania v roku 2015.

VŠETKY SÚŤAŽNÉ ESEJE BUDÚ PUBLIKOVANÉ V ZBORNÍKU.

Súťažné eseje

Lektorát slovenského jazyka a kultúry v Záhrebe

1. Mediálny obraz Slovenska v Chorvátsku - **Valentina Blažinić**

V týchto piatich článkoch, ktoré som si vybrala pre tento projekt, boli témy rozdielne. Články sa nachádzali na webovej stránke vijesti.hr.

Článok „Otec v peknej horúčave nechal dvojročnú dcéru zamknutú v aute a našiel ju mŕtvu!“ sa týkal tragickej nehody v Nitre a myslím si, že sa z nadpisu môžeme vidieť, čo sa stalo. Druhý článok, ktorý som si vybrala, mal nadpis „*Päť Slovákov podozrivých z krádeže lodných motorov v okruhu Omiši*“. Teda opäť môžeme vidieť z nadpisu, čo sa stalo a zase je to negatívny prípad. Ďalší článok sa týkal zrážky dvoch lietadiel v okolí Bratislavy – „*Pri zrážke dvoch lietadiel v okolí Bratislavy najmenej sedem mŕtvych*“. Štvrtý článok nesie nadpis „*Slovensko nechce moslimských utečencov: Nemáme mešity, oni by sa necítili ako doma*“. Ten článok sa týka aktuálnej témy migrácie do EÚ a utečeneckej vlny. Z nadpisu môžeme vidieť, že Slovensko obsadzuje celkom radikálny postoj. Piaty článok sa tiež týka témy migrácie do EÚ a nadpis článku je „*Slovensko za spoločný stredoeurópsky prístup k problému utečencov: silno odmietajú systém kvót.*“

Témy článkov môžeme rozdeliť na dve kategórie: nehody/krádeže a utečenecká kríza. Lepšie povedané, prvé tri články sa týkali nejakej nehody.

V prvom článku sa stala tragická nehoda: Otec nechal dvojročnú dcéru zamknutú v aute a všetko skončilo najhorším možným spôsobom. Totiž dcéra nemohla prežiť horúčavu, ktorá vládla v ten deň. Článok bol pomerne krátky, ale napriek tomu, sme dostali základné informácie. Článok mohol byť podrobnejší a mohol sa viac zdržať toho, čo matka a otec robili, keď zazreli jej bezduché telo.

Druhý článok sa týkal krádeže: Päť Slovákov ukradlo lodné motory v hodnote cca. 22 000 kún. Článok bol kratší ako predchádzajúci, ale v každom prípade bol objektívnejší.

Tretí článok hovorí o zrážke, ktorá sa stala v okolí Bratislavy a súčasne generálky pred Medzinárodnými leteckými dňami v roku 2015 na Slovensku. V tragickej zrážke zahynulo sedem osôb. Článok bol veľmi objektívny a uvádzal iba fakty o zrážke. V článku sa nemôžu postrehnúť akékoľvek úmysly, že tie noviny chceli napísať niečo negatívne o Slovensku.

Ostatné dva články sa týkali utečeneckej krízy. Štvrtý článok prináša správu odmietnutia prijatia moslimských utečencov. Hovorca ministerstva vnútra Ivan Netík povedal, že Slovensko nebude akceptovať moslimov, iba kresťanov, lebo krajina nemá mešity a moslimovia by sa necítili ako doma. Tak sa objavuje diskriminačný postoj a Slovensko otvorene odporuje rozhodnutiam Európskej únie. Článok je relatívne objektívny. Avšak vyhlásenie, že Slovensko nebude akceptovať

moslimov, lebo nemá mešity, je viackrát pripomenuté a môžeme ho vnímať ako posmech alebo sarkastický tón.

Posledný článok sa tiež týkal utečeneckej krízy a hovoril o tom, že slovenský premiér Fico povedal, že Slovensko nemá úmysel prijať európsky systém kvót. Fico povedal, že sa bude o tom rozprávať s premiérom Česka, Maďarska a Poľska. V tomto článku opäť môžeme vidieť, že Slovensko má radikálny postoj a odporuje rozhodnutiam Európskej únie. Vo všeobecnosti, článok bol objektívny. V článku si môžeme prečítať, že Slovensko nechce prijať mechanizmus automatického prerozdelenia migrantov a že zastáva spoločný stredoeurópsky prístup k problému utečencov. Pri pozornom čítaní môžeme postrehnúť, že noviny uvádzajú, že kým sa Fico stretne s premiérom Česka, Maďarska a Poľska, „počet smrteľných udalostí na mori a na pevnine stále rastie“. Táto posledná veta sa môže chápať ako kritika voči Ficovi a jeho rozhodnutiam.

Články, ktoré som si vybrala na webové stránke vijesti.hr, obsahovali iba negatívne témy. Nevyšli články, ktoré ukazujú niečo dobré, pozitívne. Je potrebné zvážiť fakt, že táto stránka nie je jednou z hlavných chorvátskych spravodajských portálov. Preto taká stránka uverejňuje iba hedlajny. Skutočnosť, že Slovensko vo všeobecnosti bolo zobrazené prevažne negatívne, súvisí aj s týmto, ktoré správy táto stránka považuje za dôležité.

2. Mediálny obraz Slovenska v Chorvátsku - **Emilija Gregurec**

V roku 2015 sa na portáli *dnevnik.hr* nehovorilo tak veľa o Slovensku, ako by sme možno očakávali, no témy, v ktorých sa Slovensko spomína, sú príliš jasné. Najčastejšie témy boli utečenecká kríza a neúspešné referendum o manželstve, nehody v doprave a slovensko-chorvátska spolupráca.

Minulý rok bol vyznačený hlavne slovenským odmietaním kvót pre spoločný stredoeurópsky prístup k utečencom. Slovensko sa v chorvátskych, ale aj v ďalších zahraničných novinách stalo veľmi konzervatívnym. Tomuto konzervativizmu prispelo aj referendum o manželstve zo siedmeho februára. Tu bolo jasné, že náboženstvo má ešte veľký vplyv na rozmýšľanie ľudí na Slovensku.

Keď sa hovorí o politických záležitostiach, Slovensko sa vždy ocharakterizuje ako malá stredoeurópska krajina, článok z portálu *dnevnik.hr* sa dokonca volal „Malá európska krajina ukázala zuby najsilnejším svetovým mocnostiam“. Už v názve článku vidíme ako ostatné krajiny vnímajú Slovensko v politickom či hospodárskom zmysle. Európska únia, ale aj väčšie krajiny, ktoré sú jej členmi, sa pozerajú na Slovensko ako krajinu, ktorá svojou veľkosťou, ešte lepšie povedané malosťou, im nemôže konkurovať. Aj keď sa Slovensko niečomu vzoprie, ako v prípade odmietania kvót na utečencov, zaujímavé je ako celá téma veľmi rýchlo utíchne. Samozrejme, každý člen Európskej únie by sa mal pridržiavať určitých pravidiel, no to neznamená, že krajina nemá právo na iný názor.

Vďaka všetkým prečítaným článkom môžeme vidieť, že chorvátske médiá nepredstavujú Slovensko v pozitívnom svetle. Hovorí sa o ňom iba, keď sa stane niečo, čo nie je v súlade s pravidlami Európskej únie alebo sa stalo niečo hrozné ako nehoda.

Boli iba dva články na tomto portáli, v ktorých sa pozitívne hovorilo o Slovensku. Téma bola o spolupráci Slovenska a Chorvátska, respektíve o schôdzi slovenského prezidenta Kisku a

chorvátskej prezidentky Grabar-Kitarović. Ona pripomenula, že Slovensko a Chorvátsko kvalitne spolupracujú a dúfa, že s takouto úspešnou spoluprácou aj budú pokračovať.

Slovensko vždy bolo pod nejakou sférou vplyvu a ešte si nenašlo spôsob, ktorým by vyniklo nad ostatnými krajinami. Preto je vždy v tieni ostatných európskych krajín a zdá sa, že sa iba ukazuje vo svojich negatívach. Slovensko by si malo zlepšiť obraz o sebe a viac sa propagovať vo svete, potom sa negatívne vnímanie tejto krajiny určite zmení na pozitívne.

3. Mediálny obraz Slovenska v zahraničí – Ema Jagatić

Väčšina chorvátskych článkov, ktoré som prečítala na internetovej stránke Index.hr, hovoria o slovenskej politike a ekonomii. V niektorých článkoch Slovensko je zobrazené negatívne, najmä keď sa píše o Rómoch a utečencoch, kým v niektorých článkoch sa hovorí o Slovensku ako o veľmi rozvitej krajine, ktorá sa venuje zlepšovaniu vzťahov s inými krajinami.

Hovorí sa negatívne o vzťahu medzi Slovenskom a Európskou úniou v jednom prípade. Napríklad: Slovensko žalovalo Európsku úniu kvôli utečeneckým kvótam. Nesúhlasili s akceptovaním 802 utečencov, lebo mali názor, že je to iba pohnútkou pre migrantov, aby pokračovali v prichádzaní do Európskej únie.

Komisár pre ľudské práva zasa kritizoval Slovensko a Česko, lebo nepracovali na odstránení segregácie rómskych detí v školách. V Česku existujú školy „iba pre Rómov“ a to je zlý nápad. Rómovia by nepotrebovali byť oddelovaní žiadnym spôsobom, lebo sa tým podporuje ich diskriminácia.

V posledných 25 rokoch niektorým krajinám strednej a východnej Európy sa podaril veľký hospodársky vývoj a pokrok. Prekvapujúca správa je to, že práve Slovensko patrí medzi tie krajiny. Podľa výskumu z roku 2013 medzi desiatimi najbohatšími regiónmi Európskej únie sú Bratislava na Slovensku a Praha v Česku. Najbohatší je Londýn, kým Bratislava nachádza na šiestom mieste a Praha na deviatom mieste. To je výborná správa pre slovenskú ekonomiku, turistiku a hospodárstvo. Už vieme, že Slovensko má dobre rozvítý automobilový priemysel. Slovensko je, kvôli dobrým logistickým súvislostiam, krajinou, v ktorej známy výrobca áut Jaguar vybuduje továreň. Je to výborná správa pre slovenský automobilový priemysel a ekonomiku, kvôli otvoreniu nových pracovných miest. Vidíme, že zahraničné krajiny planujú investovať svoje financie a zrealizovať projekty na Slovensku.

V Chorvátsku žije 4 750 Slovákov. Často sa hovorí, že Chorváti a Slováci už majú dobrú a úspešnú spoluprácu. Slovensko podporovalo Chorvátsko, keď vstupovalo do Európskej únie. Zároveň ich zväzujú národnostné menšiny v oboch krajinách. Veľvyslanec Juraj Priputen chce túto spoluprácu aj na lokálnej úrovni. Zdá sa, že Slovensko a Chorvátsko sú už krajiny, kde sa pracuje na vyššej forme hospodárskej a ekonomickej spolupráce a spolupráce v kultúrnej sfére. Súvisí to pravdepodobne s ich blízkosťou, ale aj blízkosťou v jazyku a kultúre.

4. Mediálny obraz Slovenska v zahraničí – Jutarnji list – Sara Ponjan

Obraz Slovenska v chorvátskych médiách by sa dal skrútiť na dve slová: väčšinou negatívny. Správy sa publikujú sporadicky a relatívne zriedkavo a ak sa netýkajú niečoho, čo priamo súvisí s Chorvátskom, športom alebo škandalom, obvykle nie sú preložené. To, samozrejme, vyplýva z aktuálneho problému žurnalistiky, ktorej základom sú väčšinou negatívne správy a nepríjemnosti, ktorým prechádza určitá krajina, v tomto prípade Slovensko.

No začnime s článkami, z piatich je len jeden pozitívny v zmysle, že homofóbna organizácia zažila debakel na referende, ale aj ten má veľmi krátku a stručnú konštrukciu, aby si ľudia mysleli, že referendum by naozaj malo úspech, keby sa viac ľudí na ňom zúčastnilo. Ostatné štyri články majú poukazujú na negatívnu stránku slovenskej spoločnosti, o ktorej by sa tiež malo písať, samozrejme, ale to nie je jediná vec, ktorá charakterizuje krajinu ako takú. Preto si môžeme myslieť, že je Slovensko krajina pašerákov, podporovateľov totalitárneho režimu a netolerantných rasistov.

Zanalyzujeme problematiku jednej krajiny v chorvátskom médiu Jutarnji list.

Prvé, čo padne do oka, je dojem, ktorý nám taká správa dáva a až potom pravda a reálna situácia.

Prvý príklad:

Naozaj chceme pomôcť Európe s tou migračnou vlnou, ale... my sme len tranzitná krajina a ľudia nechcú ostať na Slovensku. Môžeme vziať 800 moslimov, ale nemáme mešity na Slovensku, ako sa potom moslimovia budú integrovať, keď sa im tu nebude páčiť. - Netík pre BBC

Dojem z tohto citátu je zarážajúci. Netík sa tým príkladom, pravdepodobne vytrhnutým z kontextu, mimovoľne stal úplným opakom všetkých aspektov modernej Európy. Bez toho, že by sme chceli ospravedlniť jeho názory na túto tému, tie s najväčšou pravdepodobnosťou súvisia s nedostatkom infraštruktúry na Slovensku, ktorá by mohla pomôcť väčšej skupine utečencov, ale aj na istú problematiku, že utečenci ani nechcú ostať v krajine ako Slovensko. Samozrejme, že je názor Slovákov trochu konzervatívny, no v tomto prípade je celá krajina prezentovaná ako absolútny víťaz v odmietaní nejakého fiktívnej hordy šibnutých, hnedých migrantov pred jej dverami.

Druhý príklad:

Napätie v Európe rastie, Putin hľadá spolupracovníkov. Spásu vidí v Maďarsku, Taliansku, Slovensku a Česku.

Túžba moderného žurnalizmu kúpiť si každý pohľad povzbudzuje vytvorenie takých senzácie chtivých titulok, ale aj myšlienku, že sú čitatelia hlúpi a že nie je potrebné dávať im reálnu informáciu. Titulok mohol byť normálne napísaný: Maďarsko, Taliansko, Slovensko a Česká republika sú ochotní uvažovať o možnosti vyjednávania a zmiernenia sankcií Rusku ", ale v tomto prípade by ten titulok nebol taký senzáčný a predpokladal by informovanosť ľudí o situácii. V komentároch pod článkom vidíme, že existujú 2 typy ľudí: Za Rusko a proti Rusku, čo nám ukazuje iba dva extrém, bez odtieňov.

Tretí príklad:

Kvôli minimálnej účasti na Slovensku sa referendum o zákaze homosexuálnych manželstiev nepodarilo.

Ako som povedala na začiatku, jediný pozitívny článok, kvôli ktorému by Slovensko vyzeralo ako tolerantná krajina s moderným názormi, bol publikovaný v zmysle neprijemnej zhody okolností. Opäť platí, že negatívne konotácie vyhrali. Akákoľvek forma novinárskej etiky v tomto hľadisku bola úplne zanedbaná a tým sme získali obraz o Slovensku z prvej vety – naozaj negatívny.

5. Mediálny obraz Slovenska v zahraničí – Iva Skorup

Slovensko je ako krajina veľmi podobná Chorvátsku. Čo sa deje na Slovensku, sa v Chorvátsku nepíše veľmi často, tiež sa nestáva často, aby sme počuli v televízii niektoré všeobecné veci o Slovensku, ako sme to počujeme napríklad o Amerike. To neznamená, že sú Chorvátsko a Slovensko nepriateľské krajiny. Napriek tomu, Slovensko a Chorvátsko sa podobajú v niektorých pohľadoch.

Z článkov z roku 2015, ktoré si možno prečítať v novinách *Večernji list*, o Slovensku sa najčastejšie píše, keď sa spomína vzťah chorvátskej prezidentky Kolindy Grabar Kitarović a slovenského prezidenta Andreja Kisku. Hlavy krajín sa stretli niekoľkokrát, aby sa rozprávali o aktuálnej situácii krajín a o medzinárodných otázkach. Slovensko považuje Chorvátsko za krajinu, ktorá má podobné ciele ako Slovensko. V jednom článku sa hovorí o tom, že je cieľ týchto krajín, aby sa zlepšil ich hospodársky vzťah. Chorvátsko a Slovensko medzi sebou vidia možnosť, aby našli niektoré firmy, medzi ktorými by sa posilnila spolupráca a aby našli možnosť investovania. Slovensko je vnímané pozitívne, pretože Chorvátsko má záujem o spoluprácu a snaží sa, aby sa tiež zlepšil jeho vývoz. V článkoch sa píše, že Chorvátsko a Slovensko majú možnosť, aby sa veľa naučili jeden od druhého. Obe krajiny majú niektoré oblasti, v ktorých sú dobré. Slovensko má záujem o Chorvátsko, pretože my máme lepší turizmus a Chorvátsko má záujem o Slovensko, pretože sú znalci v automobilovom priemysle. Spolupracou by sa zlepšila štatistika oboch krajín.

Nevyhnutá téma sú utečenci. V novinách sa nachádza článok, ktorý hovorí o postoji Slovenska k utečencom. Ivan Netík oznámil, že moslimovia nebudú prijatí, pretože by sa necítili ako doma. Povedal, že by sa im na Slovensku nepáčilo. Tento článok nevytvára pozitívny obraz Slovenska, lebo jeho vyhlásenie je diskriminačné.

Okrem politických článkov a veľmi aktuálnej témy o utečencoch, možno si prečítať i článok v ktorom sa píše, že chorvátska prezidentka Kolinda Grabar Kitarović dostala doktorát od univerzity v Banskej Bystrici. Toto gesto je veľká česť pre chorvátsku, ale aj slovenskú stranu.

Možno nájsť aj jeden článok, ktorý patrí do čiernej kroniky. Vo východnej časti Slovenska havaroval vrtuľník. V tomto článku nie je vyjadrený postoj k Slovensku.

V chorvátskych novinách nie je v každom článku vyjadrený pozitívny alebo negatívny postoj. Možno povedať, že medzi Chorvátskom a Slovenskom bude v budúcnosti tvorený nejaký lepší vzťah, pretože krajiny majú podobné záujmy a medzi nimi by mohla nastať ešte lepšia spolupráca.

6. Mediálny obraz Slovenska v zahraničí – **Barbara Horvat**

Podľa chorvátskych novín *24 sata* a článkov, ktoré som si vybrala, napíšem esej, ako je Slovensko vnímané v Chorvátsku. Vybrala som si päť článkov. Prvý článok má názov Dievča (2) zomrelo od horúčavy. Otec náhodou nechal dieťa v aute a ono zomrelo, lebo bolo veľmi horúco. Článok tiež hovorí, že sa taká situácia už stala vo Švajčiarsku. Druhý článok sa zaoberá aktuálnou situáciou vo svete, utečeneckou krízou. Slovensko sa vyjadrilo, že prijme iba utečencov, ktorí sú kresťania. Ivan Netík povedal, že by sa necítili na Slovensku ako doma. Povedal, že tam nie sú mešity a nemohli by sa kvôli tomu celkom integrovať. Tretí článok hovorí o MERS na Slovensku. Nemocnica v Bratislave testovala človeka z Južnej Kórey na MERS. Tiež sa vysvetľuje, čo je to MERS. Štvrtý článok sa zaoberá lietadlovou nehodu v Malých Karpatoch. Bolo veľmi komplikované zachrániť obeť, lebo jedno lietadlo narazilo na neprípustný terén. Zomrelo 7 ľudí. Posledný článok je vtipný a uvoľnenejší ako ostatné. Hovorí o novej asistentke premiéra. Ona má 28 rokov, bola modelka a je veľmi pekná.

Všetky články boli spravodajské. Týkali sa iba tém, o ktorých hovorili. Nedotkli sa niektorých vedľajších tém. Tiež sa nepísalo nič o Slovensku ani o jeho veľkosti alebo kultúre. Slovensko sa spomínalo ako aktívna krajina pri riešení daného problému iba v jednom článku. To je článok o utečencoch, kde hovorca ministerstva vnútra povedal, že prijmu iba kresťanov. Ako pasívna krajina Slovensko sa spomína v článku, ktorý sa týka MERS. Tam iba testovali človeka, ktorý mal MERS. Potom testy zasielali na analýzu do Prahy. Ostatné články sa nevenujú aktivite Slovenska pri riešení problému. V nich sa iba hovorí, čo sa stalo alebo v čom bol problém. Týka sa len ľudí, ktorí boli dotknutí nehodou. V článkoch sa nespomínajú záujmy Slovenska v porovnaní s záujmami Chorvátska alebo EÚ. V článkoch sa tiež vôbec nespomína kultúrna blízkosť alebo vzdialenosť Slovenska a Chorvátska. Riedko sa cituje nejaký politik alebo slovenský obyvateľ. Články sú veľmi krátke a obsahujú informácie viazané s hlavnou témou.

Podľa článkov, ktoré som si prečítala si myslím si, že Slovensko vnímané veľmi neutrálne, ale v pozitívnom zmysle. Nespomína sa veľa vecí viazaných so Slovenskom, ale prostredníctvom článkov a informácií v nich môžeme pochopiť, aká krajina je Slovensko. Tiež sa neporovnáva Slovensko a Chorvátsko a myslím si, že to nie je dôležité, aby to nejaká správa povedala.

Lektorát slovenského jazyka a kultúry v Sofii

7. O Slovensku v bulharských médiách - Irena Dimova

Zameraním sa na predstavenie projektu Mediálny obraz Slovenska sme vybrali desať spravodajských článkov, ktoré boli uverejnené na internetovej stránke televízie BTV v priebehu roka 2015. Výber redakcie je v podstate určovaný hlavnými svetovými problémami, ktoré sa väčšinou môžu preniesť aj na kultúrnu alebo politickú situáciu v Bulharsku. Tieto problémy sa týkajú primárne alebo okrajovo aj Slovenska. V tom spočíva aj časté, či explicitné alebo implicitné porovnávanie medzi dvomi krajinami, teda Bulharskom a Slovenskom. Pričom hlavne sa vyjadruje postoj k politike alebo všeobecne konkrétnej situácii, a to permanentnej alebo dočasnej.

Tri články komentujú momentálne TOP tému, a to príviv utečencov do Európy. Výber správ z tejto oblasti spočíva v samom fakte, že bulharské médiá vyberajú správy, ktoré sa týkajú tematiky v tom čase populárnej aj na našom území. Ale v tých článkoch vidíme aj druh propagácie iného postoja a spôsobu reagovania na problém utečencov. Pokiaľ správa *Silné antiislamské protesty v Poľsku, Česku a na Slovensku* predstavuje situáciu aj v iných slovanských krajinách, v článku *Slovensko zvýši právomoc polície* sa odráža iba postoj Slovenska, ktorým sa politika štátu diferencuje od postupu Bulharska v tej bolestivej tematike. Do tej témy siahajú aj článok *Slovensko prijme iba kresťanských utečencov*, ktorý predstavuje zaujímavú a kultúrne a historicky určenú pozíciu Slovenska k moslimskému náboženstvu a možným ťažkostiam integrovania sa nekresťanského obyvateľstva medzi „domácich“ z dôvodu nedostatku mešít, ktoré predstavujú základné inštitúcie potrebné pre moslimov. Podobný postoj je pre bulharského čitateľa zaujímavý tým, že ukazuje na základné kultúrne rozdiely v predpokladoch zaobchádzania s takým problémom, aký je integrácia. Ale stanovisko bulharskej strany nie je jasne vyjadrené. Práve naopak, v tom ako aj v horeuvedených článkoch vidíme skôr snahu médiá byť objektívne, ako vyjadriť postoj k téme. Podobné úsilie o nezaujatý postoj je typické pre spravodajské články vrátane týchto, ktorými sa zaoberáme. Lebo pre ne je základná oznamovacia funkcia a chýba tá presvedčacia.

Ďalšia správa, ktorá sa týka nie iba vzťahu Slovenska a Bulharska, je: *Slovenský plynovod „Východný prsteň“ zamení „Južná trasa“?* Ale podstatná je úloha, ktorú hrá predseda vlády Slovenskej republiky Róbert Fico, teda návrh nového spôsobu dovozu ruského plynu do centrálnej a východnej Európy.

Keď ide o vzťahy s Ruskom, článok *Slovenský aktivista spočítal 42 proruských propagandistických strán* jasne hovorí o spoločnom probléme vo všetkých slovanských krajinách, a to je problematizácia vplyvov na jednej strane z Ruska a na druhej zo Spojených štátov amerických.

Samozrejme medzi vždy najaktuálnejšími sú správy zo športovej oblasti. V našom prípade ide o dva články, ktoré bulharské médiá uprednostnili, lebo hovoria o bulharských výhrach (nielen) na slovenskom území – o medailách bulharských gymnastiek a výhre Bulharska nad Slovenskom v Baku vo volejbale.

Dve správy odzrkadľujú aj tragické chvíle zo slovenských reálií, ako rozbitie ukrajinskej helikoptéry a zrážku dvoch lietadiel.

Zaujímavý je článok *Slovenský maliar chce darovať Bulharsku obraz, ale nemôže*, ktorým sa ukazuje na niektoré mínusy v zahraničnej politike Bulharska a zároveň na kamarátske vzťahy medzi krajinami.

Sumárne môžeme konštatovať, že z desiatich správ, na ktoré sme sa zamerali, vyplýva, že väčšina článkov, ktoré boli uverejnené v konkrétnom médiu, sa týka tém a problémov, ktoré sa objavujú na Slovensku, ale sú v súčasnosti aktuálne aj na území Bulharska.

8. Bulharské správy informujú o Slovensku alebo Zaujímavosti zo Slovenska - **Lyuba Siderova**

Bulharsko nie je veľká krajina. V podstate ani Slovensko nie je, ale zdá sa mi, že v Bulharsku máme viac novín ako na Slovensku. Mala som možnosť veľkého výberu z mnohých novín, ktoré existujú aj v tlačenej verzii, aj onlajn na internete. Na koniec som si vybrala noviny „Труд“, v latinke „Trud“. Je to denník, ktorý existuje už od roku 1936 a je tým najčítanejším v Bulharsku. Aj keď nie je najlacnejší, keď sa niekoho opýtate, ktoré noviny číta, vždy budete počuť „Trud“. „Trud“ má internetovú stránku, ktorú som aj ja používala. Webová stránka je: <http://www.trud.bg/> a stále sa aktualizuje.

Na začiatku som si myslela, že nenájdem veľa správ, pretože Slovensko nie je veľmi známou krajinou pre Bulharov. Samozrejme, každý vie, že existuje taká krajina, ale niektorí si ju často mýlia so Slovinskom. Ale každý vie o Bratislave a rieke Dunaj, ktorá tečie cez mesto. Hovorila som s kamarátmi, ktorí predpokladali, že nenájdem viac než 5-6 správ o prezidentovi Slovenska, ktorý prišiel minulého decembra do Bulharska, a možno aj o niektorých slovenských turistoch, ktorí oddychovali v lete v Bulharsku a niečo sa im stalo, alebo sa na niečo sťažovali. Ale stal sa opak.

Našla som veľa správ. Ako napríklad krajina, ktorá je súčasťou EÚ, Slovensko sa veľmi často spomínalo spolu s inými krajinami v takých všeobecných informačných správach, ktoré ma nezaujímali, pretože neboli presne iba o Slovensku. Väčšina správ bola úzko spojená s Bulharskom a sem-tam boli nejaké správy len o Slovensku. Vybrala som aj také, ktoré sú tematicky rozličné, ale môžu predstavovať aj bulharský postoj k Slovensku. Nakoniec zostalo 10 správ.

Najviac správ bolo z decembra, vtedy bola návšteva slovenského prezidenta Andreja Kisku v Bulharsku. Vybrala som dve správy, ktoré odrážajú jeho návštevu. Obidve sú z 10. decembra, ale hovoria rozličné veci. Jedna hovorí o otvorení Sofia Tech Parku, ktorý bude najinovatívnejší Tech Park na Balkáne. V druhej časti správy sa hovorí o budúcich ekonomických a obchodných vzťahoch a projektoch medzi Bulharskom a Slovenskom. Tá druhá správa hovorí o tom, o čom hovorili bulharský prezident a slovenský prezident počas návštevy v Sofii. Aké názory majú o migrantoch, o Európskej únii, o medzinárodných vzťahoch a o iných veciach. V obidvoch správach sa zdôrazňuje spoločná historická minulosť, ktorú si Bulharsko a Slovensko delia.

Iná správa z decembra bola o kvótach migrantov. Hovorilo sa, že Maďarsko a Slovensko nechcú prijať kvóty, a preto je možné, že budú súdené z EÚ. Migrácia do EÚ je momentálne veľmi citlivá, dôležitá a populárna téma, takže takýchto správ bolo v novinách veľa. Samozrejme, nemohla som napísať všetky tieto správy, preto som vybrala túto, pretože veľmi dobre ilustruje postoj Slovenska k migrantom a tento postoj je úplne protichodný s bulharským. Zdalo sa mi to zaujímavé a informatívne aj pre Bulharov, aj pre Slovákov, pretože v iných veciach sme takí blízki a rovnakí, ale v týchto veciach sme veľmi rozdielni.

Zo septembra bola správa, ktorá sa týkala Slovenska aj Česka. Obidve krajiny boli pripravené, aby zaistili bezpečný železničný priechod pre utečencov z Maďarska do Nemecka. Boli aj iné, ale len táto ma zaujímala.

Z júna som našla veľmi výraznú správu o tenise. Hovorilo sa o tom, že naša toptenistka Pironkova vyhrala v hre proti slovenskej favoritke Cibulkovej. Veľmi zábavne bolo opísané, ako vyhrala a ako jej bolo ťažko, pretože Cibulková bola veľmi dobrá a nevzdávala sa až do konca hry. Naši športoví novinári používajú veľmi zaujímavý jazyk, keď hovoria a píšú. Je vždy veľmi zábavné čítať takéto správy aj keď sa nezaujímaš o šport.

Z marca som našla správu o nezávislosti súdneho systému, ktorá hovorila o tom, že Bulharsko a Slovensko sa delia o posledné miesto v EÚ v postavení nezávislého súdnictva. Vybrala som ju, pretože ešte raz poukazuje, aké blízke sú Bulharsko a Slovensko, keď ide o ekonomický vývoj a politický kontext.

Doteraz som hovorila o týchto všeobecných správach, ktoré nezahrňujú len Slovensko, ale aj iné krajiny. Našla som však tri správy, ktoré sa týkali len Slovenska.

Prvá bola z júla a obsahovala presne tie veci, ktoré predpokladali moji kamaráti – turizmus a turisti. V správe sa hovorilo o jednom chlapcovi zo Slovenska, ktorý spadol zo skál pri mori v meste Černomorec v Bulharsku. Chvalabohu všetko bolo v poriadku a zachránili ho. Ale to bola turistická informačná správa a pre mňa bolo dôležité, aby som mala aj takú správu. A všetko nakoniec dopadlo dobre, takže pre bulharskú políciu treba veľa optimizmu.

Tá druhá bola z augusta. Podľa nej sa dve lietadlá s parašutistami zrazili na Slovensku. Potom z decembra som našla aj inú, ktorá informovala, že tri malé deti zomreli pri požiari na Slovensku. To bola tá najsmutnejšia správa, ktorú som našla. Ale bola len o Slovensku, takže som chcela ukázať, že v Bulharsku sa píše rozličné veci, nie všetky veselé, komické, politické, tragické alebo informatívne, ale naozaj rôzneho charakteru.

Tá posledná správa bola tiež z augusta. Je pravda, že nie je vážna, ale podľa mňa je veľmi zaujímavá. Volá sa: *Ku ktorému zverokruhu patria krajiny?* Spomína sa veľa krajín. Slovensko je podľa nej znamením Kozorožec a je predstavená ako veľmi pracovitá a usilovná krajina. Zdalo sa mi to ako veľmi zábavná a odľahčená správa, a preto som ju vybrala.

Na záver môžem povedať, že bolo veľmi veľa správ a ja som urobila môj súkromný výber, aby som predstavila všetky možné témy a aby nebolo nudné pre vás prečítať ich. Zistila som, že Slovensko je naozaj známa krajina v Bulharsku a často sa o nej píše v bulharských novinách. Najmä keď ide o EÚ a o migráciu. Bolo pre mňa veľmi zaujímavé prečítať si tieto správy, aby som vedela, čo sa naučia a dozvedia denne bežní čitatelia, ktorí sa nezaoberajú slovenčinou ako ja a aké postoje zaujmú k Slovensku.

Lektorát slovenského jazyka a kultúry v Kolíne

9. Mediálny obraz Slovenska v Nemecku v roku 2015 - **Tobias-Alexander Herrmann**

I Úvod

Nasledujúca esej predstavuje výsledky analýzy k mediálnemu imidžu Slovenska v Nemecku v roku 2015.

Cieľom vypracovanej analýzy bolo vytvoriť mediálny obraz Slovenska v nemeckej tlači v období od januára do decembra 2015 so zameraním sa na politickú, sociálnu a ekonomickú situáciu na Slovensku. Pre vypracovanie analýzy boli smerodajné dve otázky: Čo sa píše v Nemecku o Slovensku? A druhá otázka: Vníma sa Slovensko v Nemecku pozitívne?

Na zodpovedanie týchto otázok sme museli zvoliť najskôr vhodnú metodiku a výber novín, aby sme mohli uskutočniť vlastnú analýzu. Nasledujúca esej má objasniť, ako boli zadané otázky zodpovedané.

Po predstavení formulácie otázok sa druhá časť eseje venuje použitej metodike a analyzovanému médiu. V hlavnej časti eseje sa následne predložia kvantitatívne a kvalitatívne výsledky. Práca končí záverom.

II Metóda a médium

Na zodpovedanie hlavných otázok boli vypracované v dotazníku jednotlivé otázky (Malová, Darina: Dotazník na kódovanie mediálneho obrazu Slovenska, 2015), na základe ktorých potom nasledovala kvantitatívna a kvalitatívna obsahová analýza.

V nasledujúcom kroku sa ponúka otázka na výber skúmaných novín. Keďže v požadovanej mediálnej analýze sa má zobrazíť diskurz, prichádzali do úvahy noviny, ktoré zobrazujú aktuálne denné spravodajstvo. Ďalším kritériom bolo politické zameranie novín. Spravodajstvo, štruktúry a procesy sú neodlučiteľné s ich reprezentáciou.

V rámci projektu sme si za Lektorát slovenského jazyka a kultúry v Kolíne nad Rýnom zvolili skúmané médium Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ) ako zástupcu konzervatívneho politického spektra. Aby sme mohli analyzovať skúmané články za príslušné časové obdobie (rok 2015), museli sme najskôr preskúmať celý archív FAZ z roku 2015 so všetkými vydanými článkami podľa vyhľadávaného hesla *Slowakei (Slovensko)*, ako aj *Slowakei a Europäische Union/EU (Slovensko a Európska únia/EÚ)*. Z vyše 100 článkov bol následne vygenerovaný náhodný výber, ktorý predstavuje skúmaný materiál. Vybrané články boli kódované, analyzované a vyhodnotené pomocou vyššie uvedeného dotazníka.

III Výsledky

Vo zvolenom materiáli sa skúmali nielen kvantitatívne, ale aj kvalitatívne výpovede. V nasledujúcej časti sa prezentujú ako prvé kvantitatívne výsledky.

Najskôr musíme poukázať na to, ako často a v akej súvislosti sa Slovensko vyskytuje vo FAZ.

Vybrané články pochádzajú výlučne z tlačeného média. Materiál kvantifikujeme s ohľadom na lokalizáciu novín zostupne, od strany 1 – veľká prezencia, veľmi dôležité články. Pritom sa ukázalo, že 60 % článkov v náhodnom výbere je umiestnených na stranách 1 – 6, na stranách 1 – 10 sa vyskytlo dokonca 85 % skúmaných článkov.

Strana	1	2	3	5	6	7	8	9	10	10<
Percento	16%	12%	4%	12%	16%	4%	4%	4%	8%	20%

Vyhodnotenie lokalizácie článkov sa pravdepodobne vzťahuje na žánre platných článkov. V generovanom náhodnom výbere bolo 84 % správ, ktoré mali súvis so Slovenskom.

Žáner	Správy	Komentár	Portrét	Analýza/Pozadie
Percento	84%	8%	4%	4%

Zaujímavý obraz ponúka rovnako pri rozdelení tém, ktoré sa vzťahujú na Slovensko. V náhodnom výbere sa 36 % článkov venuje téme prisťahovalectvo do EÚ a utečenecká vlna, kým 16 % článkov informuje o finančnej výpomoci pre Grécko. Polovicu skúmaného materiálu predstavujú iba dve témy o Slovensku. Približne tretina náhodného výberu sa venuje rôznym témam z politiky, súčasného diania, hospodárstva a športu.

Pristahovalectvo do EÚ a utečenecká vlna	36%
Finančná výpomoc pre Grécko	16%
Politika / Dianie	24%
Šport	8%
Hospodárstvo	4%
Rôzne	12%

Potom, ako sme predstavili, v akých súvislostiach sa Slovensko spomína, ponúka nasledujúca časť pohľad na to, akým spôsobom sa o Slovensku informuje.

Otázka na veľkosť Slovenska docielila jednoznačný výsledok: žiaden článok neberie do úvahy veľkosť Slovenska.

Spomína sa v článku veľkosť Slovenska?	
1) Áno, ako relatívne veľká krajina.	
2) Áno, ako relatívne malá krajina.	
3) Áno, ako veľmi malá krajina.	
4) Nie, nespomína sa veľkosť.	100%

Rovnako jednoznačný obraz poskytuje vyhodnotenie otázky, či sa Slovensko v príslušnom článku predstavuje ako krajina, ktorá sa aktívne podieľa v diskusii o danej téme príslušného článku. V náhodnom výbere sa to dotklo 56 % článkov, pričom 40 % nemá žiaden súvis s aktivitou krajiny.

Spomína sa v článku Slovensko ako aktívna krajina v diskusii o danej téme?	
1) Áno, spomína sa ako aktívna krajina, ktorá ovplyvňuje diskurz v EÚ.	56%

2) Slovensko sa spomína, avšak ako pasívna krajina bez schopnosti mať vplyv na diskurz.	4%
3) Článok sa aktivite krajiny nevenuje.	40%

Takmer polovica obsiahnutých článkov v náhodnom výbere predstavuje Slovensko ako krajinu, ktorá sa aktívne podieľa na riešení uvedeného problému v článku. Naproti tomu je Slovensko predstavené iba v málo prípadoch (16 %) ako pasívna krajina. V tretine prípadov sa vôbec nevenuje pozornosť aktivite krajiny pri riešení problému.

Spomína sa v článku Slovensko ako aktívna krajina pri riešení daného problému?	
---	--

1) Áno, spomína sa ako aktívna krajina pri riešení problému.	48%
2) Slovensko sa spomína, ale ako pasívna krajina.	16%
3) Článok sa aktivite krajiny pri riešení problému nevenuje.	36%

Takmer identický obraz sa ukázal pri skúmaní postoja Slovenska vo vzťahu k záujmom Nemecka a Európskej únie. V oboch prípadoch sme zistili, že v náhodnom výbere sa tretina nevzťahuje na záujmy Slovenska. Približne v polovici všetkých prípadov predstavili noviny sčasti protichodné alebo dokonca úplne protichodné záujmy Slovenska.

Spomína článok postoj Slovenska v rozpore alebo v súlade so záujmami Nemecka?	
--	--

1) Áno, záujmy sú plne totožné.	4%
2) Áno, záujmy sú z väčšej časti totožné.	12%
3) Nie, záujmy sú z väčšej časti protichodné.	24%
4) Nie, záujmy sú úplne protichodné.	24%
5) Záujmy Slovenska sa nespomínajú.	36%

Čísla súvisiace s otázkou ohľadom EÚ sú veľmi podobné:

Spomína článok postoj Slovenska v rozpore, alebo v súlade so záujmami väčšiny EÚ (vrátane inštitúcií EÚ, t.j. Komisie, Európskeho parlamentu)?	
---	--

1) Áno, záujmy sú plne totožné.	4%
2) Áno, záujmy sú z väčšej časti totožné.	8%
3) Nie, záujmy sú z väčšej časti protichodné.	24%
4) Nie, záujmy sú úplne protichodné.	28%
5) Záujmy Slovenska sa nespomínajú.	36%

V súvislosti s kultúrnou blízkosťou Slovenska k Nemecku sa vykryštalizovalo vo výskume málo aspektov, ale o to možno dôležitejších.

V náhodnom výbere predstavila veľká väčšina článkov (92 %) Slovensko bez súvisu s kultúrnou blízkosťou alebo vzdialenosťou. Skutočnosť, že sa bližšie nepopisuje kultúrna blízkosť, sa dá vysvetliť v náhodnom výbere vysokým počtom správ tým, že išlo o správy objektívneho charakteru. Len 4 % článkov tvorilo spojenie medzi Nemeckom a Slovenskom prostredníctvom spoločných tradícií a náboženstva a rovnako 4 % nazvali Nemecko ako najdôležitejší ekonomický partner Slovenska. Kultúrna rozdielnosť sa tematizovala v 16 % vybraných článkov, pričom sa stále poukazovalo na to, že Slovensko sa od Nemecka odlišuje tým, že išlo o krajinu bývalého východného bloku.

V kvalitatívnej časti vyhodnotenia skúmaného materiálu sa ukázali podobné závery. Podľa vyváženia tém sa sústreďuje pozornosť v náhodnom výbere obsiahnutých výpovedí slovenských politikov predovšetkým na utečeneckú diskusiu, ako aj na finančnú výpomoc pre Grécko. Veľmi

často sa tu cituje Róbert Fico. Pritom priame citáty Fica majú neobyčajnú silu, pretože sa v nemeckej tlači môžu vnímať ako postoj všetkých Slovákov („Bolo by nemožné vysvetliť verejnosti, že práve chudobné Slovensko by malo zodpovedať za Grécko“, „Vysvetliť ľuďom, že musia platiť peniaze Grékom na ich platy a dôchodky, je nemožné“ a „Tieto kvóty považujeme na neuskutočniteľné“).

To, čo sme už naznačili v kvantitatívnej časti, sa obsahovo ukazuje ešte silnejšie: Slovensko sa sčasti predstavuje ako eurokritická krajina, čo vyplýva v novinách z odporu proti kvótam na utečencov, ako aj odmietnutiu pomoci platiť Grécku. Často predstavujú články Slovensko ako časť Vyšehrádskej štvorky, pričom sa zdôrazňuje kultúrny rozdiel s Nemeckom. Aj napriek tomu články náhodného výberu nehovoria o tom, že Slovensko vystupuje ako vzdorovitý partner, ale v skupine európskych štátov vystupuje s jasným postojom: „Chudobné členské krajiny EÚ ako Slovensko, Slovinsko a Česko nechcú prevziať zodpovednosť za Atény.“

Tematická oblasť utečeneckej politiky EÚ je v súvislosti so Slovenskom určite najzaujímavejší predmet výskumu. Aj tu sa prezentuje postoj Slovenska vo FAZ jednoznačne ako krajina s protiatečeneckým postojom. Predseda vlády, Róbert Fico, sa vyjadril, že jeho krajina nebude akceptovať rozhodnutie väčšiny. „Radšej sa zmierim s trestným konaním voči Slovensku, ako by som rešpektoval tento diktát“, povedal Fico potom, čo sa väčšina ministrov vnútra EÚ rozhodla prijímať 120 000 utečencov podľa kľúča danej krajiny. Aj výpovede ako: „Nemáme zámer rešpektovať zaviazané kvóty“ (Fico) predstavujú jasný postoj Slovenska vo FAZ.

Tento postoj je zaujímavý vzhľadom na skutočnosť, že nejestvuje žiaden jednotný nemecký názor na utečeneckú tematiku. Takže otázku, či sa Slovensko v Nemecku vníma pozitívne, môžeme rozlične zodpovedať v závislosti od čitateľov. FAZ ako konzervatívne médium je k politike Merkelovej kritické (čo sa dá odvodiť aj z najnovšieho spravodajstva novín k dohode EÚ – Turecko), z toho môžeme usúdiť, že Slovensko sa hodnotí ako pozitívne. V skúmanom časovom období sa vyzdvihujú články, ktoré prezentujú Slovensko spolu s ďalšími východoeurópskymi štátmi ako krajiny, ktoré vopred vedeli, že Merkelovej „vítacia politika“ nie je žiadnym uspokojujúcim riešením.

IV Záver

Cieľom predloženej analýzy bolo predstaviť mediálny imidž Slovenska v nemeckej tlači za rok 2015. Mediálny výskum sa zameriaval na predstavenie politickej, sociálnej a ekonomickej situácie na Slovensku, pričom v centre analýzy stáli otázky, ako napríklad *Čo sa píše v Nemecku o Slovensku?* alebo *Vníma sa Slovensko v Nemecku pozitívne?*

Celkovo môžeme za kvantitatívnu časť povedať, že Slovensko sa uvádza predovšetkým v spravodajskej časti FAZ. V Nemecku sa informovalo o Slovensku zväčša v súvislosti s utečeneckou témou, tak ako aj s finančnou pomocou Grécku. Novinové články zostávajú pritom objektívne, kultúrna blízkosť a rozdiel medzi Nemeckom a Slovenskom nezohráva takmer žiadnu úlohu. Chýbajúce kritérium FAZ vzťahujúce sa na veľkosť Slovenska sa dá vysvetliť tak, že Slovensko sa vníma a prezentuje ako rovnocenný člen EÚ. Tieto tézy dokladáme prostredníctvom percentuálneho vyjadrenia vplyvu na diskurz EÚ, tak ako aj záujmy Slovenska voči Nemecku a EÚ. Medzitým sme odhalili, že noviny predstavujú Slovensko ako krajinu bývalého východného bloku, ktorá je súčasne rovnocenným členom EÚ, ktorého záujmy stoja väčšinou v protiklade s Nemeckom a EÚ.

Kvalitatívna časť potvrdila výsledky kvantitatívneho vyhodnotenia, a to že v Nemecku sa informovalo o Slovensku predovšetkým v súvislosti s utečeneckou tematikou a krízou v Grécku. Slovensko sa popritom prezentuje čiastočne ako bývalý štát východného bloku, čo sa môže vnímať ako kultúrny rozdiel. Slovensko sa vníma predovšetkým ako eurokritický člen EÚ kvôli finančnej pomoci pre Grécko a kvôli regulácii kvót. Pri porovnaní prezentovaných záujmov Nemecka a EÚ so slovenskými záujmami sa ukazuje značný konflikt záujmov. Tento obraz Slovenska si vyžiadal *nepriaznivé vnímanie vo FAZ*. Oproti tomu ukázal takisto náhodný výber, že Slovensko v súvislosti s diskusiou o utečencoch v rámci EÚ od začiatku uvádzalo a obhajovalo jasný postoj. Táto reprezentácia vo FAZ stojí voči politike Merkelovej, ktorá sa sčasti interpretuje ako zahmlievanie skutočnosti. Spravodajstvo o Slovensku a príslušné vnímanie sa v priebehu skúmaného časopriestoru teda významne zmenilo k pozitívnemu. Okrem toho nám diskurzívna analýza ukázala, že politika Slovenska sa prejavila v otázke kvót už vopred zdanlivo ako správna – jasný dôkaz na *pozitívne vnímanie Slovenska v tlači*.

Lektorát slovenského jazyka a kultúry v Belehrade

10. Mediálny obraz Slovenska v Srbsku - **Marko Stojanović**

Srbsko a Slovensko si vybrali rozličné cesty po páde Berlínskeho muru. Pokus o vytvorenie Veľkého Srbska v réžii Slobodana Miloševića stroskotal v roku 1999, keď jeho pokus o etnickú čistku v Kosove zastavilo bombardovanie NATO. V októbri roku 2000 sa po páde tohto diktátora na srbskej politickej scéne objavili snahy o začlenenie Srbska do EÚ, ktoré zastavil úspešný atentát na premiéra Djindjića (Dindića). Slovensko si, na druhej strane, svoje účty s Českou republikou vyrovnalo dialógom a po viacročnej kriminalizácii spoločnosti pod taktovkou Vladimíra Mečiara sa konečne dostalo na cestu EÚ a NATO integrácie, ktorá vyvrcholila v roku 2004. V tomto kontexte je preto nutné analyzovať postoj médií v Srbsku voči Slovensku.

Najdôležitejším aspektom pre vzťah srbskej verejnosti voči oficiálnej politike Slovenskej republiky je postoj k nezávislosti Kosova. Slovensko od roku 2008, keď Kosovo vyhlásilo nezávislosť, odmieta túto nezávislosť uznať ako jedna z piatich krajín EÚ. Pri každom stretnutí predstaviteľov je poďakovanie za „princiálny postoj Bratislavy“ zo srbskej strany nevyhnutnou súčasťou programu, aj keď Slovensko uznáva kosovské pasy od júla 2012. Tento fakt srbským médiám už štyri roky uniká. Preto ale využívajú každú príležitosť na to, aby srbského čitateľa potešili správou o problémoch, ktoré vláda SR má s maďarskou menšinou. V tomto „boji“ medzi neposlušnou menšinou na juhu krajiny (paralela s albánskou menšinou na juhu Srbska) priemerný Srb bude fandíť „slovanským bratom“, ale na druhej strane si bude želať problémy, aby sa konečne ukázalo, že nezávislosť Kosova otvorila Pandorinu skrinku vo všetkých štátnych útvaroch s homogénnou etnickou menšinou. Srbská publicistická elita vie o tejto problematike na Slovensku málo, ale neprekáča jej to, aby ju pomerne často využívala. Dôležitú rolu v tomto vzťahu hrá aj fakt, že je Slovensko členom EÚ a NATO, čo zväčšuje dôležitosť rozhodnutí jeho politických predstaviteľov v prospech izolovaného Srbska.

Slovensko je v srbských médiách vnímané aj ako pokroková krajina s rozvíjajúcim sa priemyslom. Článkov o úspechoch vo výrobe áut na hlavu obyvateľa je pomerne dosť, často sa vyzdvihuje aj výška priemernej mzdy, ktorá je v Srbsku vnímaná ako dôležitý ekonomický faktor. Azda každý srbský premiér od roku 2004, keď Slovensko vstúpilo do EÚ, vyzdvihuje Slovensko ako krajinu, ktorá svoje povinnosti suverénne zvládla a od ktorej sa má Srbsko čo naučiť. Aby bol obraz úplný, jeden aspekt v tomto vzťahu musí byť zdôraznený: Srbsko bolo 45 rokov súčasťou Titovej Juhoslávie, ktorá mala prestíž vo svetovom meradle, a preto sa ukorenil názor, že priemerný Juhoslovan žije lepšie ako priemerný Čech alebo Slovák. Články o ekonomických úspechoch Slovenska preto niekedy majú aj nádych neopodstatnenej nostalgie, ktorá má čitateľovi pripomenúť fakt, že sa aj tí Slováci, ktorí obdivovali Juhosláviu a chodili sem na dovolenky („paradajkoví turisti“), v tomto nespravodlivom svete, ktorý nás obviňuje z genocídy a berie nám Kosovo, dostali pred nás.

V roku 2015 článkov týkajúcich sa Slovenska v srbských médiách bolo málo. Premiér Vučić navštívil Bratislavu a zopakoval to, že je Slovensko príkladom pre Srbsko, párkrát sa objavila aj štandardná správa o neuznaní nezávislosti Kosova. Novým a zaujímavým aspektom mediálneho obrazu Slovenska v Srbsku sa stala utečenecká kríza.

V Srbsku už štyri roky vládne Aleksandar Vučić, premiér s ultranacionalistickou minulosťou, ktorý kontroluje takmer celý mediálny priestor v Srbsku. Utečeneckú krízu jeho režim využil na to, aby západným politikom ukázal, akým spoľahlivým partnerom je. Srbsko vlny utečencov usmerňovalo na svoje severné hranice a dbalo na to, aby sa na jeho území dlho nezdržovali. Keď v EÚ vznikli problémy s kvótami, médiá písali o nesúdržnosti a chaose v EÚ. Slovensko predstavili ako xenofóbnu a sebeckú krajinu, ktorá by chcela prijať iba kresťanských utečencov. Na druhej strane vyzdvihovali odvahu premiéra Fica postaviť sa proti diktátu z Bruselu a bojovať za záujmy svojej krajiny.

Slovensko je v srbských médiách tradične vnímané ako priateľská slovanská krajina, ktorá Srbsku bude pomáhať. K takejto percepcii napomáha aj 50- tisícová slovenská menšina vo Vojvodine, ktorá je často redukovaná na Zuzanu Chalupovú, najznámejšiu insitnú maliarku, a pracovitých a poctivých roľníkov. No, najdôležitejšou súčasťou takéhoto mediálneho obrazu Slovenska v Srbsku je jednoznačne postoj predstaviteľov SR k otázke nezávislosti Kosova. Ak sa tento postoj zmení, zmení sa aj percepcia Slovenska.

Lektorát slovenského jazyka a kultúry vo Forlì

11. Mediálny obraz Slovenska v Taliansku – Gianni Ferreri

V posledných dvoch rokoch na stránkach piatich talianskych denníkov (*La Repubblica, Il corriere della sera, La Voce, Il Sole 24 ore a Il fatto quotidiano*) prevláda obraz Slovenska ako národa, ktorý sa prezentuje na viacerých frontoch: od politickej rozhodnosti vo vzťahu k Aténam a k Tsiprasovej vláde počas prebiehajúcej ekonomickej reštrukturalizácii v Grécku k aktuálnej migračnej kríze, od ochrany a udržateľnosti životného prostredia po investície veľkej medzinárodnej automobilovej firmy Jaguar Land Rover na pôde Slovenska. Nájdem aj články venované zimným športom na Slovensku či majstovstvám Európy vo futbale 2016. Slovensko sa stalo jedným z protagonistov aktuálnej politickej panorámy aj z dôvodu blížiaceho sa predsedníctva Rady Európskej únie od júla do decembra 2016. Bude to obdobie, v ktorom sa budú riešiť nielen zahraničné ale aj niektoré aktuálne vnútropolitické otázky tejto krajiny ako nezamestnanosť, pracovný trh, školstvo a vzdelávanie, problémy okrajových sociálnych skupín a podobne.

Medzi najväčšie prekvapenia parlamentných volieb v marci 2016, o ktorých sa písalo v talianskej tlači, patrilo výsledok, ktorý dosiahla liberálna strana Sloboda a solidarita založená v roku 2011 Richardom Sulíkom a vstup extrémistickej strany Mariána Kotlebu, obdivovateľa Slovenského štátu ovládaného nacistickým Nemeckom, do Národnej rady Slovenskej republiky. Po voľbách obsadil tretíkrát po sebe post premiéra Slovenskej republiky sociálny demokrat Róbert Fico, a to aj napriek tomu, že nezískal absolútnu väčšinu z roku 2012 a musel čeliť obvineniam z klientelizmu. Slovensko počas jeho vlády v minulom roku oponovalo rozhodnutiu Rady Európy o povinných kvótach pri prerozdeľovaní utečencov medzi členské štáty EU a podalo v tejto záležitosti žalobu na Súdny dvor Európskej únie v Luxemburgu, čím sa jednoznačne postavilo na stranu kritikov nemeckej otvorenej politiky. V predvolebnej kampani sa Smer-SD na čele s Róbertom Ficom aj naďalej hlásil k protimigračnej politike a k odmietaniu povinných kvót. Talianska tlač toto konanie komentuje ako málo prezieravé, ak sa berie do úvahy starnutie populácie (na ktorú je naviazané zvyšovanie verejných výdavkov) a nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Ak si chce Slovensko udržať sociálne výhody, malo by odpovedať politikou prijímania a integrácie. Motiváciu tohto konania Slovákov treba hľadať v histórii samotného Slovenska, ktoré je postavené na etnicky veľmi homogénnej populácii z dôvodu desaťročí vlády komunistického režimu, ktorý neumožňoval vystavenie národa zmiešaniu a integrácii. Denníky upozorňujú, že takto Slovensko riskuje, že sa stane – spolu ostatnými krajinami východnej Európy – jedným z dôvodov politicko-inštitucionálnych nezhôd v Eurozóne. Slovensko sa nachádza v geopolitickom priestore, v ktorom sa katolicizmus stal baštou obrany vlastnej identity a prítomnosť prípadných moslimov vyvoláva u občanov strach z ohrozenia islamským terorizmom. Jedinou výnimkou medzi utečencami sú kresťania zo Sýrie, ktorým je Slovensko ochotné poskytnúť azyl. Po kritike francúzskeho ministra Laurenta Fabiusa, podľa ktorého krajiny Východnej Európy vedú škandalóznou politiku, premiér

Fico odpovedal nezapojením Slovenska do bombardovania Sýrie a Líbie. Migranti podľa neho odtiaľ prichádzajú len z ekonomických dôvodov, a preto by mali byť vrátení späť.

Z ekonomického pohľadu Slovensko potvrdzuje svoju životaschopnosť tým, že v roku 2015 si ho vybrala britská skupina Jaguar Land Rover ako miesto pre výstavbu nového výrobného závodu hlavne z dôvodu veľmi vysokej úrovne kvality v automobilovom priemysle. Zároveň ale Slovenská vláda odhalila nízke finančné možnosti pri znovuzískaní 66 percent akcií Slovenských elektrární, ktoré od talianskej skupiny Enel odkúpila česká energetická firma EPH. Slovenské elektrárne sú hlavným slovenským výrobcom elektrickej energie a záväzkom pre kupujúceho nie je len platba za väčšinový podiel akcií, ale predovšetkým konsolidácia dlhov.

Energia ako dôležitá súčasť života v budúcnosti bola aj jednou z dominantných tém v slovenskom pavilóne na výstave EXPO 2015 v Miláne, ktorá sa zosobnila aj na fasáde zobrazujúcej tvár bohyne Vesny, ktorá má symbolizovať energiu jari. Rovnako aj séria inovatívnych projektov (aeromobil, plastické materiály produkované stopercentne z prírodných surovín ako kukurica a cukrová repa, hydroponické inteligentné systémy pre domáce pestovanie a pod.) preukazujú kreativnosť univerzitných centier zo Slovenska, napriek tomu, že percento HDP investované do univerzít zostáva na najnižšej úrovni medzi členskými krajinami EU. Za posledné roky sa znížil počet zapísaných študentov na vysoké školy a tento fakt je spôsobený, ako vysvetľuje talianska tlač, pravdepodobne demografickým poklesom i nezaujmom študentov.

Slovensko sa v roku 2015 po umiestnení na druhom mieste v skupine C po prvýkrát kvalifikovalo na účasť na európskom futbalovom šampionáte. Rovnako tlač priniesla informácie o tom, že v Jasnej na Slovensku sa konal Svetový pohár v obrovskom slalome žien.

Celkovo možno hodnotiť Slovensko ako krajinu, o ktorej sa dá diskutovať a ktorá je hodná analýz (či už tradičných alebo inovatívnych) z rôznych pohľadov.

12. Mediálny obraz Slovenska v zahraničí – Giorgia Cavicchia, Barbara Tambini

V rámci medzilektorátnej súťaže sme sa rozhodli venovať pozornosť aktuálnej téme súčasných európskych dejín, a to reakcii Slovenskej republiky na utečeneckú krízu, ktorá sa začala medzi júnom a septembrom roku 2015. V tomto období sa migračná situácia stala medzinárodnou krízou. Naším cieľom je zhodnotiť rozmer tohto javu a okrem toho by sme chceli zistiť, ako utečenecká kríza zmenila predstavu o Slovensku. Porovnali sme články medzinárodných denníkov a periodík o probléme migračných tokov. Analyzovali sme najmä postoj medzinárodnej tlače v angličtine k protikrizovým opatreniam, ktoré učinila slovenská vláda. Do dotazníkov sme nezaradili taliansku tlač. Články z talianskych novín, ktoré sme našli, nehovorili len o Slovensku, ale aj o iných krajinách Vyšehradskej skupiny, preto sme sa rozhodli sústrediť sa iba na články opisujúce slovenskú situáciu. Tieto články sú dôležitejšie pre náš výskum. V dôsledku toho, v našej práci nehovoríme o mediálnom obraze Slovenska v Taliansku, ale o mediálnom obraze Slovenska na medzinárodnej úrovni.

Zobierali sme približne dvadsať článkov, ale v skutočnosti sme analyzovali polovicu z nich. Vybrali sme články podľa ich dôležitosti vzhľadom na tému, pretože sme chceli urobiť kritický výskum témy. Naším cieľom bolo zdôrazniť protichodné názory úradov a verejnej mienky, pokiaľ ide o utečeneckú krízu. Všimli sme si, že väčšina analyzovaných článkov v angličtine prísne kritizuje opatrenia slovenských úradov. Medzinárodní novinári hovoria, že chápu pozíciu slovenskej vlády, ale nesúhlasia s ňou. Okrem toho sme analyzovali aj články z taliansko-slovenského internetového denníka „Buongiorno Slovacchia“. Aj keď internetová stránka verne cituje tvrdé vyjadrenia slovenskej vlády, pozícia tohto denníka je blízka vláde.

Vo svetle súčasných udalostí v Európskej únii by bolo potrebné zozbierať ešte viac článkov a rozoberať rôzne hľadiská o tejto téme, a tak ďalej rozšíriť výskum.

Nesúťažne

Projekt k imidžu Slovenska v zahraničí – vyhodnotenie

Martin Pukanec, Clermont-Ferrand, Francúzsko

1. Výber študentov

Projektu sa zúčastnilo sedem mierne pokročilých a pokročilých študentov (BERNARD, Nathalie, GUILLAUMIN, Clément, LAFFONT, Eve-Anne, OLBINSKI, Alexandra, ROCHE, Florian, SCHRAMM, Brivaëlle, VILA, Hugo). O písanie súťažných esejí nebol záujem, nebol na to ani priestor a študenti by to asi ani nezvládli, keďže slovenčina nie je na univerzite v Clermont-Ferrand študijný odbor.

2. Výber sledovaných periodík

Práca bola rozdelená do štyroch skupín, keď veľké denníky Le Monde a Le Figaro, ako aj denník La Croix sledovali vždy dvaja študenti, jeden študent sledoval denník La Libération.

Le Monde a Le Figaro sú najväčšie francúzske denníky, ale články o Slovensku v nich sú väčšinou spravodajské a zameriavajú sa na fakty, a preto sú z hľadiska skúmania imidžu Slovenska v zahraničí málo zaujímavé. Le Monde je stredoľavý denník a jeho čitateľská obec je ľavicová. Le Figaro je gaullistický a konzervatívny denník, ktorý vyhľadávajú pravicoví čitatelia.

S cieľom nájsť o Slovensku aj subjektívnejšie ladené články sme zvolili pomerne veľké a významné denníky La Croix a La Libération. La Croix je najvýznamnejší kresťanský a predovšetkým katolícky denník (keďže Francúzsko je prevažne katolícka krajina), ale články v ňom boli tiež zväčša spravodajské a značne objektívne. V hľadaní stratenej subjektivity nesklamal iba denník La Libération, ktorý založil známy prokomunistický mysliteľ Jean-Paul Sartre, a hoci sa periodikum snaží zbaviť extrémne ľavicovej orientácie, stále ho možno považovať za ľavicové až krajne ľavicové.

3. Selekcia článkov

Keďže Francúzsko aj Slovensko tvoria spoločne súčasť jedného politického útvaru či zoskupenia, ktorým je Európska únia, článkov, v ktorých sa iba (a nič viac) spomenie Slovensko, je obrovské množstvo. Študenti vypracovali dotazníky iba k tým článkom, kde Slovensko obsahovo dominuje (čo je vždy formálne vyjadrené tým, že je spomenuté v nadpise). Navyše články z oblasti športu (napríklad o futbalovej kvalifikácii na európsky šampionát vo Francúzsku, o Petrovi Saganovi a pod.), vedy (lietajúce auto) či náboženského života (v La Croix) študenti ignorovali, do ich výberu sa výberovo dostal len jeden článok z oblasti „kultúry“, ak sa to tak dá povedať (článok č. 2 v Le Monde).

4. Dotazníky

Počet vypracovaných dotazníkov je 24: Le Monde 6 dotazníkov (súbory Dotaznik_m), Le Figaro 8 dotazníkov (súbory Dotaznik_f), La Croix 7 dotazníkov (súbory Dotaznik_c) a La Libération 3 dotazníky (súbory Dotaznik_l).

5. Položky

položka 1 – 3: pozri jednotlivé dotazníky

položka 4: prevažujú spravodajské články, ale vyskytlo sa aj niekoľko komentárov (Le Monde – 4, 6, La Libération – 1, 2, 3), tie absolútne dominujú v denníku La Libération

položka 5: v druhej časti roka jednoznačne prevláda utečenecká kríza, ale začiatkom roka zaujíma predovšetkým ľavicové denníky (Le Monde a La Libération) tiež problematika homosexuálnych manželstiev; denníky, samozrejme, sledujú aj grécku a európsku ekonomickú krízu a postoj Slovenska k nej, ojedinelo sa vyskytuje otázka úrovne demokracie na Slovensku a jeho reakcia na teroristické útoky v Paríži a ukrajinskú krízu

Le Monde migrácia do EÚ a utečenecká vlna – 1, 3

finančná pomoc Grécku – 4

kultúra – 2

homosexuálne manželstvá – 5, 6

Le Figaro migrácia do EÚ a utečenecká vlna – 2, 3, 4, 5, 6, 7

teroristické útoky v Paríži – 1

ukrajinská kríza – 8

La Croix migrácia do EÚ a utečenecká vlna – 1, 2, 4, 5, 6

ekonomická kríza v EÚ – 3

finančná pomoc Grécku – 7

La Libération migrácia do EÚ a utečenecká vlna – 1

úroveň demokracie – 2

homosexuálne manželstvá – 3

položka 6: vedľajšia téma nebola nikdy určená

položka 7: veľkosť Slovenska sa spomína len sporadicky, počet jeho obyvateľov sa uvádza objektívne štyrikrát (Le Monde – 5, La Croix – 2, 5, 6); k tomu počtu je iba jediný raz pridaná subjektívna poznámka „len“ (La Libération 1), čiže to je aj jediné skutočné hodnotenie veľkosti

položka 8, 9: Slovensko sa prakticky skoro vždy uvádza ako aktívna krajina v diskusii o danej téme, práve preto je článok uverejnený; pokiaľ ide o aktivitu pri riešení problému, buď sa aktivita nespomína, alebo Slovensko vystupuje ako aktívna krajina, čo je tiež dôvodom uverejňovania článkov (pozri viac jednotlivé dotazníky)

položka 10, 11: tieto položky zostali zväčša nevyplnené, protichodný záujem Slovenska a Francúzska (nie väčšiny EÚ) sa občas spomína v súvislosti s migračnou krízou (Le Monde – 1, Le Figaro – 3, La Croix – 4) a raz protichodný záujem Slovenska a väčšiny EÚ (La Croix – 6); totožný záujem

Slovenska a Francúzska a aj väčšina EÚ sa spomína raz, a to v súvislosti s teroristickými útokmi v Paríži (Le Figaro – 1)

položka 12, 13: kultúrna blízkosť sa v podstate takmer nikdy nespomína, ani sa nerozvádza, Slováci sú považovaní rovnako ako Francúzi automaticky za Európanov – vo francúzskej žurnalistike celkovo nie je kultúra (náboženstvo, jazyk, etnicita...) až taká dôležitá ako štátnosť (v tomto prípade EÚ), dokonca ani katolícky denník La Croix ju nespomína; blízkosť (založená na potrebe podobnej diskusie o ľudských právach) je explicitne naznačená len raz (La Libération – 3), keď sa spomínajú homosexuálni „slovanskí bratrací“ Francúzov

položka 14: kultúrna vzdialenosť sa spomína len sporadicky, ako krajinu bývalého sovietskeho bloku Slovensko uvádza denník La Croix (La Croix – 3) a La Libération (La Libération – 1), navyše La Libération (La Libération – 2) ho hodnotí ako krajinu s podstatne nižšou ekonomickou silou a politickou kultúrou, resp. úrovňou demokracie

položka 15, 16: pozri jednotlivé dotazníky